

Ο Σάββας Στρούμπος φέρνει τον αγαπημένο του Κάφκα στην Εναλλακτική Λυρική Σκηνή

Μαρία Κρύου,
27 Μαρτίου 2026

Ο Σάββας Στρούμπος μας μιλά για τη «Γιοζεφίνε η αιιδός ή Ο λαός των ποντικιών» στην Εναλλακτική της ΕΛΣ. Μαζί με τον συνθέτη Χαράλαμπο Γωγιό, μετατρέπουν τον Κάφκα σε ανατρεπτικό μουσικό θέατρο, περιγράφοντας έναν «ποντικοποιημένο» κόσμο που αναζητά την ανθρωπιά του μέσα στη δυστοπία.

Η σχέση του Σάββα Στρούμπου με τον κόσμο του Φραντς Κάφκα δεν είναι απλώς καλλιτεχνική, αλλά προσωπική και οργανική. Έχοντας εντυπώσει επί χρόνια στο έργο του "αλλόκοτου Εβραίου της Πράγας", μας έχει χαρίσει συγκλονιστικές σκηνικές αναγνώσεις στη "Σωφρονιστική αποικία", τη "Μεταμόρφωση" και την "Αναφορά σε μια Ακαδημία". Αυτή η διαδρομή αποδεικνύει μια σπάνια αγάπη για έναν συγγραφέα που ο σκηνοθέτης τοποθετεί στην ίδια "τραγική οικογένεια" με τον Μπέκετ και τον Μίλλερ. Τώρα, επιστρέφει με το τελευταίο διήγημα του Κάφκα, τη "Γιοζεφίνε η αιιδός", στήνοντας στην Εναλλακτική Σκηνή της ΕΛΣ ένα μουσικοθεατρικό σύμπαν ανάμεσα στη δυστοπία και το καρναβαλικό στοιχείο (από 27/3).

Σε αυτό το λαγούμι των "ποντικοποιημένων" ανθρώπων, η Γιοζεφίνε εμφανίζεται ως μια σπίθα ζωής που διεκδικεί την ανθρωπιά μέσα από την τέχνη. Ας διαβάσουμε, λοιπόν, όσα μας είπε ο Σάββας Στρούμπος για αυτή τη νέα του αναμέτρηση, για τη μουσική του Χαράλαμπου Γωγιού και για τη συγκίνηση ενός κόσμου που, αν και στερημένος από παιδικότητα και ιστορία, αρνείται πεισματικά να σβήσει.

Η έλξη για το έργο του Φραντς Κάφκα "Γιοζεφίνε η αιιδό"

Η έλξη από το υλικό του κόσμου του Φραντς Κάφκα ξεκίνησε όταν διάβασα για πρώτη φορά τη "Σωφρονιστική Αποικία". Αυτή ήταν η κομβική στιγμή που με οδήγησε και στη δημιουργία της Ομάδας Σημείο Μηδέν, αλλά και στο να ξεκινήσει μια από σκηνης σχέση με τον αλλόκοτο Εβραίο της Πράγας, ανεβάζοντας πολλά διηγήματά του στο θέατρο. Όταν βυθίζομαι στα τοπία του αισθάνομαι μεγάλη δημιουργική ελευθερία γεγονός που με οδηγεί σε τολμηρές σκηνικές επιλογές.

Στον Κάφκα η αναζήτηση είναι ταυτόχρονα πολιτική και υπαρξιακή, φιλοσοφική και ποιητική. Τα ερωτήματα εκτίθενται με τρόπο αγωνιώδη και σαρκαστικό, υπάρχουν στιγμές μεγάλης συγκινησιακής φόρτισης, πνευματικής διέγερσης και αισθητηριακής ενεργοποίησης. Κατά τη γνώμη μου ο Κάφκα ανήκει στην "οικογένεια" των τραγικών του 20ου αιώνα μαζί με τον Σάμιουελ Μπέκετ και τον Χάινερ Μίλλερ. Τελείως διαφορετικοί μεταξύ τους, ωστόσο αντικρίζουν το τραγικό αδιέξοδο της ανθρώπινης κατάστασης μέσα στην ιστορία, εκφράζοντας το βίωμα αυτό με τρόπο σαρκαστικό, ακόμα και καρναβαλικό. Γι' αυτό αναζητώ την "καρναβαλική χειρονομία".

Στη "Γιοζεφίνε", που είναι και το τελευταίο του διήγημα, ερχόμαστε σε επαφή με τον λαό των ποντικών. Πρόκειται, βέβαια, για αλληγορία. Ποιος είναι ο άνθρωπος των υπονόμων; Ποια είναι η κατάσταση της ποντικοποίησης των ανθρώπων; Ο Κάφκα λέει χαρακτηριστικά ότι ο λαός των ποντικών δεν έχει παιδική ηλικία, έχει χάσει την αίσθηση της μουσικότητας και δεν μπορεί πλέον να φτιάξει ιστορία. Είναι φοβερό να το σκεφτεί κανείς: ένας κόσμος χωρίς παιδικότητα, μουσικότητα και ιστορικότητα. Η Γιοζεφίνε είναι ο αστάθμητος παράγοντας αυτού του κόσμου. Προκαλώντας σε ανύποπτο χρόνο ανατρεπτικά συμβάντα καλλιτεχνικής φύσης με τα τραγούδια της, προσπαθεί να επαναφέρει τα χαμένα συστατικά της ανθρωπινότητας στον ποντικοποιημένο κόσμο. Ο τρόπος της δεν έχει τη σοβαρότητα ή τη στιβαρότητα πολιτικών επιχειρημάτων. Η Γιοζεφίνε είναι παιγνιώδης και σαρκαστική, ένα αερικό ή μια σπίθα ζωής που αρνείται να σβήσει σε πείσμα των καιρών.

Η σκηνική προσέγγιση ενός κόσμου "αμουσίας" και ο ρόλος στη δραματολογία

Στην παράσταση μας διαμορφώνεται μια σκηνική ποιητική πολλών συμβολισμών. Η κατάσταση της αμουσίας δεν εκφράζεται με άμουσο τρόπο, εξ' ου και επιλέξαμε να ανεβάσουμε το διήγημα ως μουσικό θέατρο. Τα τοπία του Κάφκα είναι εξαιρετικά εύπλαστα, δεν προϋποθέτουν κάποια αναπαραστατική συνέπεια, αντιθέτως, σε προκαλούν να τα αντιμετωπίσεις

μέσα από το άνοιγμα της φαντασίας και τη λογική του ονείρου, όπου όλα τα αντίθετα αλληλεπιδρούν και ενώνονται.

Η συνομιλία της μουσικής του Χαράλαμπου Γωγιού με τη σκηνική δράση και τα σώματα των ηθοποιών

Η συνεργασία μας με τον Χαράλαμπο ήταν από την πρώτη στιγμή εξαιρετικά γόνιμη. Το ότι μπορέσαμε από την αρχή να δούμε και οι δύο το καρναβαλικό στοιχείο στον διήγημα του Κάφκα, απελευθέρωσε πολλές δυνατότητες στο όλο εγχείρημα. Κι εδώ όντως υπάρχει μια αντίφαση πολύ σημαντική: ενώ στον Χαράλαμπο ζήτησα να αναπτύξει αυτό το στοιχείο, στην Κατερίνα Παπαγεωργίου (σκηνογράφο – ενδυματολόγο) ζήτησα να δημιουργήσει έναν χώρο δυστοπικό, κάτι σαν καταφύγιο πολέμου ή σαν στρατόπεδο συγκέντρωσης, γεμάτο λαγούμια. Μέσα εκεί βρίσκονται ηθοποιοί και μουσικοί και εκεί είναι που προσπαθεί να δράσει η Γιοζεφίνε. Η ζωή επαναδιακδικεί τα δικαιώματά της μέσα στη δυστοπία. Υπάρχει κάτι πιο επίκαιρο αυτή τη στιγμή;

Μια μεγάλη συγκίνηση

Αυτή η απάντηση αναγκαστικά θα δοθεί σε πολύ προσωπικό τόνο. Για κάποιον λόγο, ίσως για όσα ανέφερα ήδη, η παράσταση με έχει κάνει πολύ ευσυγκίνητο, παρόλο που κάτι τέτοιο δεν ήταν καθόλου "προγραμματισμένο". Αν μπορέσουμε, λοιπόν, στον θεατή να μεταδώσουμε λίγη από αυτή τη συγκίνηση, κάτι θα έχουμε καταφέρει.